

Ką reiškia „įvairių poreikių besimokantieji“

Šiame modulyje „įvairių poreikių besimokantieji“ – tai suaugusieji, kurie gali:

- būti migrantai, pabėgėliai arba prieglobsčio prašytojai;
- kalbėti keliomis kalbomis arba nemokėti priimančiosios šalies kalbos;
- turėti žemą arba mišrų raštingumo lygį;
- turėti negalią (matomą, nematomą, pažintinę ar jutiminę);
- būti patyrę trauminių išgyvenimų;
- dirbti nereguliariu darbo grafiku arba gyventi nestabiliomis gyvenimo sąlygomis;
- teikti pirmenybę vizualiam, garsiniam, kinestetiniam arba multimodaliniam mokymuisi.

ĮTRAUKIOJO MOKYMOSI PAGRINDAI

Įtraukusis mokymasis reiškia:

- kurti mokymosi turinį taip, kad mokytis galėtų kiekvienas, nepriklausomai nuo kalbos, kultūros, gebėjimų ar raštingumo lygio;
- kurti aiškia, lanksčia, įtraukiančią ir pagarbią mokymosi medžiagą;
- numatyti galimus barjerus dar prieš jiems atsirandant;
- pateikti mokymosi turinį įvairiais būdais ir sudaryti įvairias dalyvavimo galimybes.

Klaidingas įsitikinimas ir tikrovė

- ✗ **Mitas:** įtraukusis mokymasis reiškia, kad viską reikia supaprastinti.
- ✓ **Tikrovė:** įtraukusis mokymasis reiškia, kad reikia padaryti mokymosi kelią aiškesnį, o ne sumažinti turinio gilumą.

Tai padeda geriau suprasti mokymosi turinį, nesumažinant jo turtingumo.

Universalusis mokymosi dizainas (UDL)

Universalusis mokymosi dizainas (UDL) – tai sistema, padedanti švietėjams kurti prieinamą mokymosi aplinką.

Trys pagrindiniai principai:

- **Įsitraukimas (Engagement)** – kaip motyvuojami besimokantieji.
- **Pateikimas (Representation)** – kaip pateikiamas mokymosi turinys.
- **Veikla ir raiška (Action & Expression)** – kaip besimokantieji parodo, ką jie žino.

UDL grindžiamas išankstiniu planavimu, o ne reagavimu į jau iškilusias problemas.

I UDL principas: Įsitraukimas

Besimokantieji geriau įsitraukia į mokymąsi, kai:

- gali rinktis mokymosi veiklas;
- bendradarbiauja su kitais besimokančiais;
- gali mokytis saugioje aplinkoje, kurioje nebijo klysti;
- mokymosi turinys pateikiamas pasitelkiant jiems aktualius ir suprantamus pavyzdžius;
- mokymosi struktūra ir tempas yra aiškūs bei nuspėjami.

2 UDL principas: Pateikimas

Pateikite informaciją įvairiais formatais:

- aiškiu tekstu, vartojant paprastą kalbą;
- diagramomis, atskleidžiančiomis pagrindines idėjas;
- sąvokas iliustruojančiais vaizdais;
- trumpais vaizdo įrašais;
- garso įrašais;
- dvikalbiais žodynėliais.

Tai ypač svarbu daugiakalbiams, menkai raštingiems ir stresą patiriantiems besimokantiejiems.

3 UDL principas: Veiksmas ir raiška

Sudarykite besimokantiesiems galimybę parodyti savo žinias įvairiais būdais:

- žodžiu;
- vaizdine schema;
- vaidmenų žaidimu;
- rašytine santrauka;
- garso įrašu;
- grupės pristatymu.

Tai sumažina su raštingumu ir kalbos įgūdžiais susijusį spaudimą.

Kodėl kultūrinis jautrumas yra svarbus?

Kultūriškai jautrus turinys turėtų:

- Vengti stereotipų.
- atspindėti žmonių ir gyvenimo situacijų įvairovę
- Naudoti pavyzdžius, susijusius su besimokančiųjų patirtimi.
- Atsižvelgti į bendravimo stilių skirtumus.
- Pritaikyti metaforas ir simbolius (kai kurie gali būti kultūriškai neperteikiami).

Į traumą orientuotas mokymas

Daugelis besimokančiųjų migrantų susiduria su:

- netektimis;
- priverstiniu persikėlimu;
- neapibrėžtumu;
- smurtu;
- išsiskyrimu su šeima.

Mokymosi turinys turi būti parengtas taip, kad:

- būtų vengiama emociškai sukrečiančių vaizdų;
- būtų vengiama detalių sukrečiančių įvykių aprašymų;
- būtų vartojamas neutralus ir palaikantis tonas;
- būtų numatytos pertraukos;
- besimokantieji galėtų atsisakyti dalyvauti.

Prieinamumas skaitmeninėje aplinkoje

Užtikrinkite mokymosi medžiagos prieinamumą:

- naudokite didelio kontrasto tekstą;
- rinkitės didelį, lengvai įskaitomą šriftą (ne mažesnį kaip 14–16 pt);
- pridėkite subtitrus prie vaizdo įrašų;
- pateikite alternatyvųjį tekstą prie vaizdų;
- venkite ilgų teksto pastraipų;
- užtikrinkite paprastą naršymą.

Įtraukios kalbos gairės

Naudokite:

- trumpus sakinius;
- paprastą leksiką;
- konkrečius pavyzdžius;
- vieną mintį viename sakinyje;
- nuoseklias, žingsnis po žingsnio pateiktas instrukcijas;
- pagrindinių terminų žodynėlius.

Venkite idiomų, metaforų ir kultūriškai specifinių posakių, jei jie nėra paaiškinti.

3 SKYRIUS — KODĖL TAI SVARBU PSICHIKOS SVEIKATOS UGDYME

Psichikos sveikatos ugdymo iššūkiai migrantams

Besimokantieji gali patirti:

- gėdą dėl psichikos sveikatos sunkumų;
- su psichikos sveikata susijusią stigmą savo kultūroje;
- sunkumų įvardijant emocijas;
- žodyno stoką;
- nerimą mokymų metu;
- nepasitikėjimą valdžios institucijomis.

Įtraukusis mokymosi turinio kūrimas padeda mažinti šiuos barjerus.

Kodėl mokymosi turinio pritaikymas yra būtinas ?

Pritaikyta mokymosi medžiaga:

- mažina pernelyg didelę pažintinę apkrovą;
- padeda geriau įsiminti informaciją;
- padeda abstrakčias sąvokas paversti konkrečiomis;
- stiprina psichologinio saugumo jausmą;
- skatina dalyvauti;
- padeda reguliuoti emocijas (aiškumas = mažiau streso)

Psichikos sveikatos raštingumo sudedamosios dalys

Įtraukus mokymosi turinys padeda geriau suprasti:

- emocijas;
- stresą;
- įveikos strategijas;
- paramos sistemas;
- pagalbos ieškojimo būdus.

Pritaikius mokymosi turinį, besimokantieji įgyja kasdieniame gyvenime pritaikomų žinių ir įgūdžių.

Aiškaus vaizdinio pateikimo poveikis

Aiškus vaizdinis pateikimas padeda:

- sutelkti dėmesį;
- greičiau apdoroti informaciją;
- geriau įsiminti informaciją;
- stiprinti pasitikėjimą savimi.

Pavyzdžiai:

- emocijoms pavaizduoti naudokite piktogramas;
- emocijų reguliavimo etapus paaiškinkite naudodami sekos diagramas.

Pateikimas ir pasitikėjimas

Besimokantieji labiau įsitraukia į mokymąsi, kai mato:

- į save panašius žmones;
- į jų pačių gyvenimą panašias situacijas;
- daugiakalbius pavyzdžius;
- pagarbų vaizdavimą.

Tinkamas pateikimas stiprina pasitikėjimą ir mažina atotrūkį.

Besimokančiųjų įgalinimas

Įtraukus mokymosi turinys suteikia besimokantiejiems galimybę:

- pasirinkti, kaip mokytis;
- mokytis savo tempu;
- laisvai reikšti savo mintis, nepatiriant spaudimo;
- remtis savo kultūrine patirtimi;
- mokytis iš kitų besimokančiųjų;
- stiprinti pasitikėjimą savimi.